
Джурило Аліна Петрівна
кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки
Інститут педагогіки НАПН України, Україна

РІВНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Практично кожен п'ятий учень в країнах ЄС не отримує мінімального базового рівня освітніх умінь і навичок. Крім того, учні з малозабезпечених та проблемних сімей у двічі частіше виявляють погану успішність. Недостатній рівень справедливості та «включеності» їх у навчальний процес може призвести до неуспішності учнів, а це означає, що кожен п'ятий кидає школу, не завершивши програму повної середньої освіти. Зниження числа таких учнів позитивно позначається ефект як індивідуумі, і на суспільстві. Найуспішніші національні системи освіти в країнах-членах ЄС забезпечують поєднання якості освітніх послуг з рівністю в їх наданні.

Економічні та соціальні наслідки шкільної неуспішності та не завершення шкільної програми дуже значні, у той час як успішне освоєння учнями програми повної середньої освіти забезпечує індивідууму вищі шанси на працевлаштування та здоровіший спосіб життя, що тягне за собою більш високий рівень відрухувань до державного бюджету та інвестицій.

Більш освічені особистості вносять більш вагомий внесок у становлення більш демократичного суспільства та більш стійкої національної економіки і в той же час менш залежні від програм державної допомоги і менш схильні до впливу несприятливої економічної кон'юнктури. Суспільства, що складаються з індивідуумів з розвиненими вміннями та навичками, найкраще підготовлені до криз, чи то кризи сьогодення, чи можливі в майбутньому економічні потрясіння. Інвестування в доступну для всіх і, зокрема, для дітей із малозабезпечених сімей початкову та середню освіту є одночасно справедливим та економічно ефективним інструментом.

Освіта стала центральним компонентом стратегій зростання країн-членів ЄС на шляху подолання економічної кризи. Для забезпечення ефективності реалізації заходів щодо підвищення якості освіти у довгостроковій перспективі необхідно дозволити всім учням отримати доступ до якісних освітніх послуг, починаючи з дошкільної освіти, та залишатися в рамках цієї системи, принаймні, аж до старших класів середньої школи, а також набувати навичок, вміння та знання, які потрібні їм для ефективної інтеграції у суспільство та на ринку праці.

Одна з найбільш ефективних державних освітніх стратегій – інвестування протягом навчання учня в середній школі. Уряди в змозі запобігти неуспішності учнів та знизити кількість тих, хто кидає школу, якщо вони будуть використовувати два паралельні підходи: усунення на системному рівні практики, яка перешкоджає реалізації принципу рівності, з одного боку; і концентрація уваги на школах, учні яких виявляють низьку успішність, з іншого. Однак для забезпечення успішного освоєння учнями шкільної програми заходи державної політики у сфері освіти необхідно реалізовувати у тісній ув'язці із заходами державної політики в інших галузях, таких, як житлова чи соціальна.

В країнах ЄС розроблено рекомендації для подолання нерівності та підвищення якості шкільної освіти:

1. Необхідно уникати залишати учнів на другий рік.
2. Необхідно уникати на ранніх етапах навчання поділу учнів на групи залежно від успішності.

3. Необхідно керувати процесом вибору учнями школи для того, щоб уникати сегрегації та зростання рівня нерівності.

4. Необхідно, щоб стратегії фінансування враховували потреби учнів та шкіл.

5. Необхідно розробляти адекватні методи та шляхи, що забезпечують отримання учнями повної середньої освіти.

Школи з більш високою часткою учнів з низькою успішністю з більшою мірою ймовірності стикаються з викликами, які призводять до низького рівня навчання в них, що негативно впливає на стан освітньої системи в цілому.

Школи, які надають освітні послуги нижчої якості, часто не мають внутрішній потенціал до вдосконалення освітнього процесу або позбавлені підтримки в цій галузі, і директори та викладацькі колективи таких шкіл, а також навколо шкільне середовище, власне шкільні приміщення та навколишнє оточення часто не в змозі забезпечити якісне навчання неуспішних учнів.

Рекомендації ЄС у сфері освітньої політики продемонстрували свою ефективність у питанні вдосконалення якості освітньої практики та навчання у зазначених школах:

1. Посилення директорського корпусу та надання підтримки його діяльності.

2. Стимулювання позитивної обстановки у школі та у рамках освітнього процесу.

3. Залучення висококваліфікованих вчителів, надання їм підтримки та реалізація заходів щодо утримання їх у школі.

4. Забезпечення ефективних стратегій навчання.

5. Пріоритет тісного зв'язку школи з батьками та місцевим населенням.